

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo

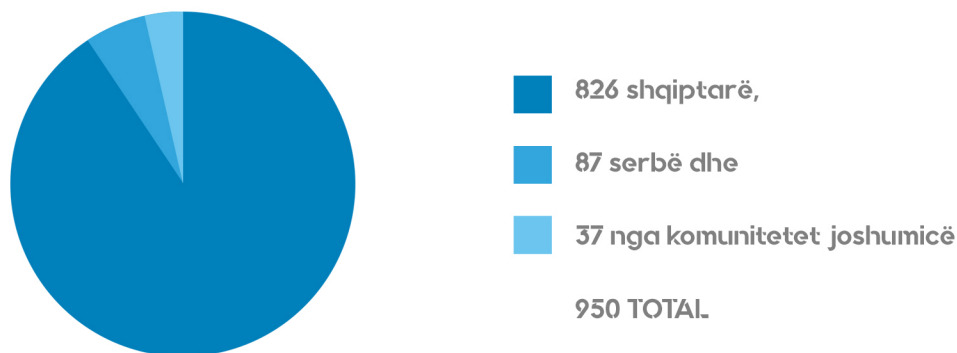
RAHOVEC

XIHAMILIA E KRUSSHES SË MADHE

XHAMIA E KRUSHËS SË MADHE

RAHOVEC

Komuna e Rahovecit/Orahovac është një nga rajonet më të prekura në Kosovë si pasojë e luftës gjatë viteve 1998-1999. Gjatë viteve të 90-ta aty jetonin rreth 60.000 banorë me një shumicë shqiptare mbi 90%. Në periudhën 1998-2000 në këtë komunë humben jetën dhe/apo u zhduken 950 persona. Prej tyre, 826 shqiptarë, 87 serbë, 23 ashkali, 9 romë, 3 malazez, 1 turk dhe 1 boshnjak.

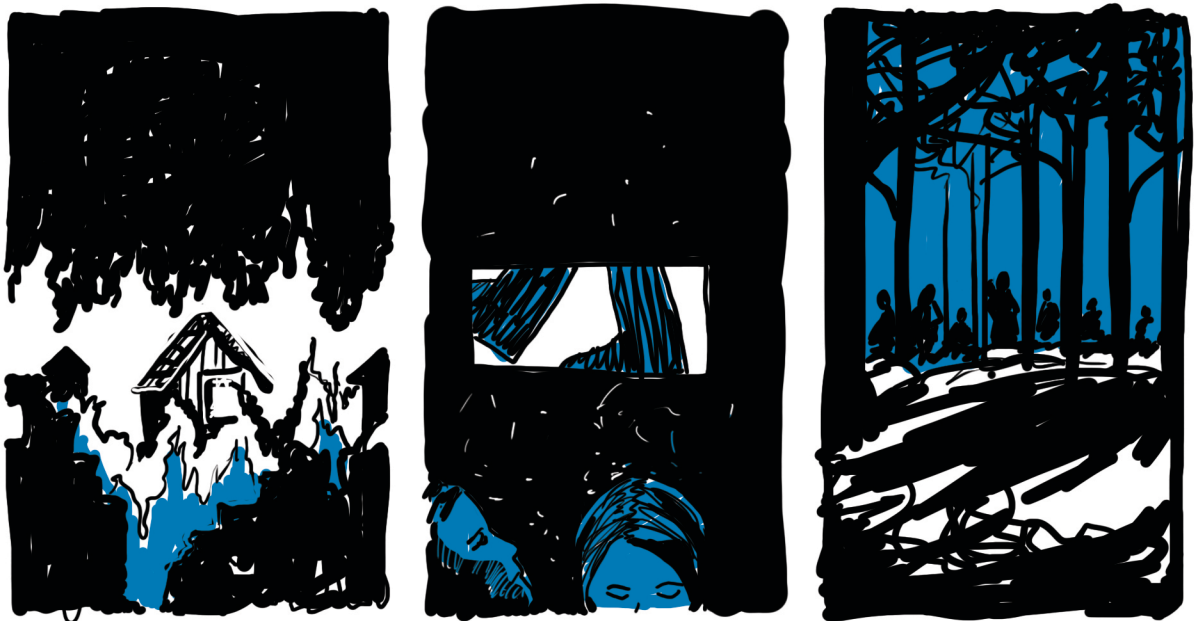
Me fillimin e bombardimeve të NATO-s, sulmet dhe persekutimet e forcave serbe ndaj popullsisë shqiptare u intensifikuan dukshëm. Numri më i madh i masakrave ndodhi në këtë periudhë kur edhe filloi dëbimi i dhunshëm i popullsisë shqiptare për në Shqipëri. Pjesa e fshatrave të Rahovecit/Orahovac të cilat kufizohen me Komunën e Prizrenit ishin më të dëmtuarat, e në mesin e tyre fshati Krushë e Madhe/Velika Kruša u karakterizua me humbjet më të mëdha në njerëz, në të cilin ndodhi një nga masakrat më të mëdha të luftës në Kosovë.

Fshati Krushë e Madhe/Velika Kruša gjendet në një hapësirë gjeografike në mes të Komunës së Rahovecit/Orahovac dhe Komunës së Prizrenit. Para luftës së fundit në Kosovë, Krusha e Madhe/Velika Kruša kishte një popullsi me shumicë shqiptare prej rreth 2000 banorësh, e cila kryesisht merrej me bujqësi dhe blegtori. Ndërsa pjesa tjetër e popullsisë përbëhej nga ashkali – rreth 20 familje dhe serbë – rreth 4 familje.

Si pasojë e luftës në Kosovë, në këtë fshat humbën jetën dhe/apo u zhdukën 208 persona, nga të cilët 194 ishin shqiptarë dhe 14 ishin ashkali.

Menjëherë pas fillimit të intervenimit të NATO-s në Kosovë më 24 mars 1999, përgjatë 3 ditëve fshati Krushë e Madhe/Velika Kruša ishte nën rrethim të Ushtrisë Jugosllave, Policisë Serbe, grupeve paramilitare dhe gjithashtu në këtë rrethim ishin të përfshirë edhe individë të popullsisë civile serbe të Krushës së Madhe/Velika Kruša.

Në orët e para të mëngjesit të 25 marsit 1999 fshati u bombardua, dhe shtëpitë e banorëve u plaçkitën dhe u dogjën nga ushtria, policia dhe grupet paramilitare serbe. Si pasojë e këtyre ngjarjeve, popullsia fillimisht u zhvendos në malet përreth nga ku kishte mundësi të shikonte shtëpitë e tyre duke u plaçkitur dhe

djegur. Mbrëmjen e 25 marsit, një numër i madh i popullsisë u kthye në fshat dhe u fshehën në bodrumet e shtëpive ndërsa pjesa tjetër e popullsisë vazhdoi të qëndroi në malet përreth fshatit.

Ditën e 26 marsit forcat serbe, filluan të grumbullonin popullsinë civile nga vende të ndryshme ku ishin fshehur, qoftë në shtëpitë e tyre apo në malet përreth. Burrat dhe djemtë u ndanë nga turmat e popullsisë dhe pastaj në lokacione të ndryshme u keqtrajtuat dhe më pas u ekzekutuan. Trupat e një pjese të madhe të tyre edhe u dogjën më vonë. Gratë, fëmijët dhe të moshuarit u detyruan të largoheshin për në Shqipëri nën britmën e trupave të armatosura serbe "Shkoni tek NATO". Por një pjesë e kësaj popullsie e përbërë nga gra dhe fëmijë u detyruan të shkonin në xhaminë e fshatit.

Xhamia në Krushë të Madhe/Velika Kruša gjendet në qendër të fshatit. Ajo u bombardua gjatë sulmeve serbe të 25 marsit 1999 me ç'rast u shkatërrua një pjesë e mureve të saj dhe pastaj e njëjta shërbeu edhe si vend ndalim i popullsisë civile nga forcat serbe. Në mëngjesin e 26 marsit 1999, në Lagjen e Nallve forcat serbe ndanë popullsinë civile në dy grupe: burrat u ndalen në atë lagje u plaçkitën dhe pastaj u ekzekutuan ndërsa gratë dhe fëmijët u mbyllën në xhaminë e fshatit.

Popullsisë civile në xhami, e përbërë nga gra dhe fëmijë, iu grabiten të gjitha gjësendet që posedonin me vete, si: stolitë, paratë dhe gjëra tjera me vlerë dhe sipas dëshmive të grave që ishin brenda aty si pasojë e këtyre plaçkitjeve u mbush një çantë e madhe me ari dhe para. Sipas dëshmitarëve, në xhaminë e fshatit ishte ushtruar edhe dhune ndaj grave të cilat nuk kishin çfarë t'u jepnin forcave serbe apo në rastet kur nuk mund të hiqnin unazat nga gishtat e tyre dhe gjithashtu një numri të madh

të tyre i'u ishin shqyer veshët duke ia marrë vathët me dhunë.

Po ashtu, në raportin e OSBE-së "Kosovo as seen, as told", ceket se pjesëtarët e forcave të armatosura serbe nxorën me dhunë nga xhamia disa prej vajzave që gjendeshin aty dhe pastaj i kthyen më vonë.

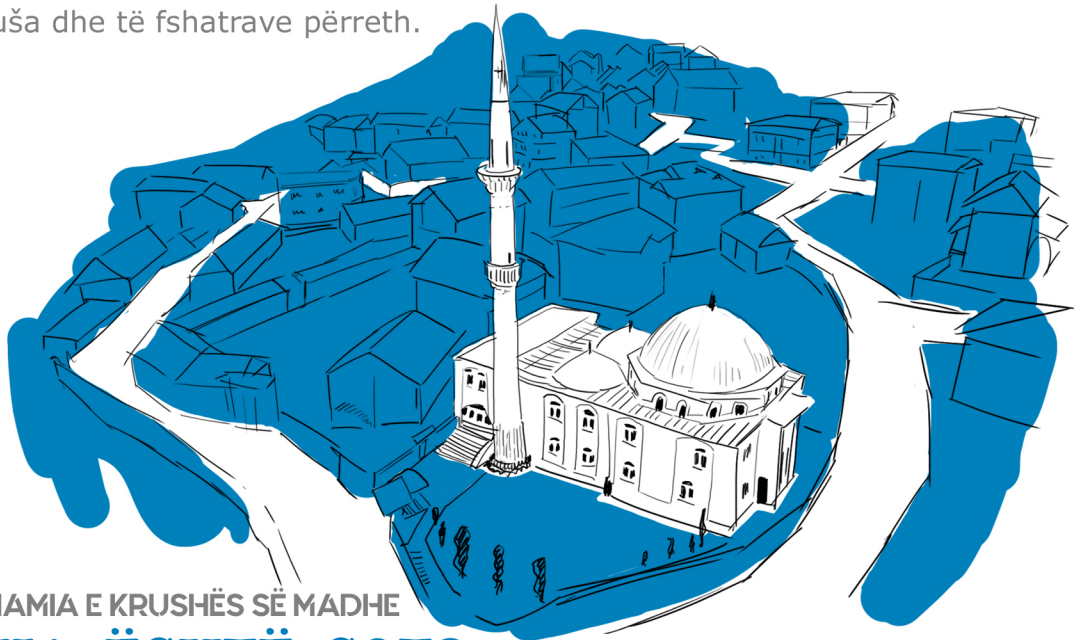
Pas këtyre ngjarjeve, në orët e pasdites të 26 marsit të vitit 1999, popullsia civile e cila gjendej në xhami u lirua dhe u detyrua ta lëshoj fshatin për të marrë rrugë për në Shqipëri.

Krimet e kryera në Krushë të Madhe/Velika Kruša ceken në aktakuzën ndaj Slobodan Milosheviq dhe në aktakuzën ndaj Shainoviq dhe të tjerëve nga ish-Tribunali Penal Ndërkombëtar për ish-Jugosllavi. Gykimi ndaj Slobodan Milosheviq mbeti në gjysmë për shkak të vdekjes së tij gjatë procesit gjyqësor. Ndërsa në gjykimin e Shainoviq dhe të tjerëve, trupi gjykues ka trajtuar vetëm pikën e aktakuzës lidhur më shkatërrimin e xhamisë si shkatërrim i pronës kulturore dhe e njëjta është hedhur poshtë për shkak të mungesës se provave të drejt-përdrejta për të vërtetuar se si është shkaktuar dëmi dhe nga kush. Deri me tani askush nuk është dënuar me një aktgjykim të formës përfundimtare lidhur me krimet e kryera në këtë fshat.

XHAMIA E KRUSHËS SË MADHE ÇKA KA QENË?

Xhamia në Krushë të Madhe/Velika Kruša është ndërtuar ne vitin 1780 dhe rindërtuar prapë në vitin 1974. Ndërsa në marsin e vitit 1999, e njëjta u bombardua nga forcat serbe dhe pësoi dëmtime të mëdha. Që nga ndërtimi i saj, Xhamia në Krushë të Madhe/Velika Kruša ka shërbyer si vend për kryerjen e riteve fetare për popullsinë e besimit Islam të Krushës së Madhe/ Velika Kruša dhe të fshatrave përreth.

XHAMIA E KRUSHËS SË MADHE ÇKA ËSHTË SOT?

Pas përfundimit të luftës në Kosovë, Xhamia e Krushës së Madhe/Velika Kruša u renovua në vitin 2001 dhe u renovua prapë ne vitin 2022. Xhamia e Krushës së Madhe/Velika Kruša është nën menaxhimin e Bashkësisë Islame të Kosovës dhe vazhdon të shërbej si një vend për kryerjen e riteve fetare për qytetaret e besimit islam. Dhe gjithashtu, tani është duke u ndërtuar edhe një aneks i saj i cili do të shërbej për organizimin e ceremonive mortore për banorët e fshatit.

Përkundër të dhënave dhe dëshmitarëve të gjallë të cilët kanë qenë viktimë të abuzimeve në objektin e Xhamisë së Krushës së Madhe/Velika Kruša gjatë luftës në Kosovë – në hapësirën e objektit të xhamisë nuk është vendosur asnjë shënim që tregon për ngjarjet e asaj kohe.

XHAMIA E KRUSHËS SË MADHE

HARTA

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo